

AVUI 20080502

UNA APROXIMACIÓ A LA REFORMA DE L'EDUCACIÓ

El deure de ser educat

Salvador Cardús i Ros / Sociòleg i escriptor

CRISTINA LOSANTOS

Si el document de bases per a la llei d'educació de Catalunya ja em va semblar un magnífic punt de partida, ara l'avantprojecte de la llei crec que acaba d'ajustar amb encert les línies de transformació que el sistema educatiu del país necessita. Si de cas, tot i l'agosarament, es queda curt, probablement per la voluntat de fer-la possible. I si el primer document va generar resistències, més que no pas per si era discutible, va ser com a expressió d'un malestar real i justificat però vague entre els mestres i professors i, de passada, per la canalització que, a benefici propi, en van fer els sindicats. El malestar dels mestres i professors s'explica fàcilment pel marc de desconfiança que darrerament s'ha creat de manera terriblement injusta envers un ofici on la proporció de persones que encara hi fan un treball vocacional és elevadíssim. Un col·lectiu sobre el qual aboquem tots els desafiaments que no sabem resoldre ni les famílies ni els governs. Si hi afegiu la desatenció -quan no els errors, com el procediment d'implantació de la sisena hora - de l'administració educativa davant de les urgències que el desconcert educatiu ha creat els últims anys, ja teniu dibuixat, a grans trets, el paisatge de fons de la revolta.

NO ÉS ESTRANY, D'ALTRA BANDA, que els sindicats remuguin perquè, efectivament, aquesta llei trenca amb la lògica perversa que confonia la millora del sistema educatiu amb la satisfacció de les aspiracions laborals del col·lectiu que hi treballa. És com si en una empresa de iogurts la decisió sobre si se'n fan d'ensucrats o sense sucre depengués més del nombre de treballadors diabètics de l'empresa que no pas de les necessitats dels que se'ls han de menjar. La nova llei, en lloc de començar preguntant si hi ha diabètics en el claustre de professors, ha volgut donar resposta, en primer lloc, als destinataris del servei públic, els alumnes, així com a les famílies, i és clar, només després es preocupa de saber com organitzar el col·lectiu dels servidors públics que han d'atendre les necessitats dels primers. El resultat de l'aplicació d'aquest criteri, amb tot, va a favor d'aquests professionals, perquè la millor atenció a la comunitat educativa incrementarà allò que David Murillo reclamava amb tant d'encert dimarts passat en aquest diari: l'enfortiment del prestigi social dels mestres.

EL SIMPLE RETORN ALS NOMS clars i nets d'escola i institut per designar allò que havíem complicat fins a l'extenuació amb artificis com CEIP i IES ja és el primer bon símptoma de l'esperit de la llei. Tanmateix, de l'avantprojecte m'agradaria destacar -ne el títol II, sobre la comunitat educativa. I és que a l'article 11 hi ha una proposta d'un valor enorme que, ben entesa i ben aplicada, podria ser decisiva per minorar les tensions escolars que, més enllà del cas d'alguns pocs irresponsables, es deuen a malentesos comunicatius. Es tracta de la carta de compromís educatiu que les famílies hauran d'acceptar en matricular els fills a l'escola. Certament, sóc un entusiasta de la proposta, l'èxit de la qual dependrà del fet que es compleixin algunes condicions. La primera de totes és que la carta, a més de ser acceptada pels pares, també ho sigui per cadascun dels mestres i professors del claustre. I tota nova incorporació d'un professional al centre hauria d'estar condicionada pel seu compromís lleial amb els objectius i les normes establertes per mantenir l'entorn de convivència i respecte al desenvolupament de les activitats educatives, com diu l'avantprojecte. En segon lloc, crec que s'ha d'insistir en el fet que no som davant la redacció d'un altre ideari de centre, feina que ja es va fer al seu moment i va ser arxivada com corresponia. Ara es tracta de resoldre un problema més organitzatiu que no de fer debats ideològics. Cal determinar el funcionament diari més adequat per fer possible els objectius escolars. És a dir, convé precisar -deixeu-m'ho dir sense por amb la paraula exacta- un règim disciplinari, és a dir, un sistema de bones formes en la relació entre mestres, alumnes i pares, per aconseguir el clima de màxim respecte mutu

que ha de garantir el reconeixement de l'autoritat i la responsabilitat de cada part.

TERCERAMENT, TORNO A DIR que crec que escoles i instituts haurien de poder completar la carta amb un pla de comunicació que revisés tots els fluxos d'intercanvis d'informació entre els seus membres per garantir-ne l'eficàcia. Allò tan típic d'"el que tractem en una reunió de pares, els qui més necessitarien escoltar-ho són els que no vénen" no es pot limitar a ser una queixa irresoluble, com ara, sinó que ha de ser un problema amb solució. La carta és un bon pas en aquesta clarificació, però no resol pas tots els curtcircuits comunicatius escolars.

I ÚLTIMA: ELS CAPÍTOLS 1 i 3 del títol II de l'avantprojecte precisen drets i deures d'alumnes i professors. En canvi, en el capítol 2 sobre les famílies se'n parla massa poc, dels seus deures. Potser el títol I de la llei, que es titula "Dret a l'educació i sistema educatiu", hauria de canviar per "El dret a l'educació i el deure de ser educat". Perquè aquest és el gran desafiament que té el país: passar de la garantia del dret al seu ús efectiu. És a dir, fer saber que tots tenim l'obligació d'educar-nos.